

Folkhälsomyndigheten

Indikatorbeskrivning

ANDTS-policy, övriga kommunala policyer

Datum: 2025-07-01

Indikatoruppgifter

Indikatornamn:	ANDTS-policy, övriga kommunala policyer
Indikatoransvarig myndighet/organisation:	Folkhälsomyndigheten
Indikatortyp:	Strukturindikator
Redovisningsnivå:	Riket, Län, Kommun

Källa

Namn på undersökning:	Länsrapportens undersökning ANDTS
Ansvarig myndighet/organisation:	Folkhälsomyndigheten

Beskrivning av register/undersökning:

Länsrapportens undersökning är namnet på en årlig undersökning och resultatsammanställning som beskriver kommunernas och länsstyrelsernas arbete med tillsyn enligt alkohollagen och tobakslagen samt övrigt ANDTS-förebyggande arbete på regional och lokal nivå. Syftet med undersökningen är att ta fram underlag för uppföljning av den nationella politiken på områdena för alkohol, narkotika, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar.

Resultat från undersökningen utgör underlag för regeringens prioriteringar och beslut på ANDTS-området. Länsrapportens undersökning är också ett instrument för kunskapsstyrning, och kan fungera som ett verktyg för uppföljning, planering och utveckling av arbetet på den regionala och lokala nivån. Mellan år 2001 och 2013 ansvarade Statens folkhälsoinstitut för undersökningen. Sedan år 2014 ansvarar Folkhälsomyndigheten för genomförandet av Länsrapportens undersökning.

Undersökningen omfattar ett antal webbaserade delenkäter, och är en så kallad totalundersökning då alla länsstyrelser och kommuner inbjuds att delta. Därutöver ingår också stadsdelarna i Stockholms stad. År 2016–2020 bestod Länsrapportens undersökning ANDT av tre delenkäter från vilka data redovisas i Indikatorlabbet. Dessa delenkäter är kommunernas ANDT-förebyggande arbete, storstadskommunernas ANDT-förebyggande samt stadsdelarnas ANDT-förebyggande arbete. Från och med år 2021 ingår området spel om pengar i enkäterna och med det tillägget avses nu ANDTS-förebyggande arbete.

Metodbeskrivning

Indikatordefinition:

Indikatorn avser innehåll i den övergripande policyn på ANDTS-området inom kommunen. För en mer utförlig beskrivning av indikatorn se 'Indikatorbeskrivning'.

Specifisering av variabler:

Indikatorn bygger på enkätfrågan:

'Hade kommunen [under aktuellt år] en eller flera av följande policyer på ANDTS-området?' * Svartalternativ: I enkäten ges tio olika svartalternativ (flera kan väljas).

Indikatorn är uppdelad i tio segment. Segmenten och svartalternativen som dessa avser beskrivs nedan.

Segment: Alkoholfri arbetstid Svartalternativ: kommunen som arbetsgivare har en policy som rör alkoholfri arbetstid

Segment: Alkoholförtäring på offentlig plats Svartalternativ: kommunen har lokala ordningsstadgar eller föreskrifter om alkoholförtäring på offentlig plats

Segment: Alkohol- och/eller drogpolicy Svartalternativ: kommunen som arbetsgivare har en alkohol- och/eller drogpolicy (ANDT-policy)

Segment: Bidrag idrottsföreningar kräver ANDTS-policy Svartalternativ: idrottsföreningar i kommunen måste ha en alkohol- och/eller drogpolicy för att få föreningsbidrag (ANDTS-policy)

Segment: Bidrag övriga föreningar kräver ANDTS-policy Svartalternativ: övriga föreningar i kommunen måste ha en alkohol- och/eller drogpolicy för att få föreningsbidrag (ANDTS-policy)

Segment: Rökfri arbetstid Svartalternativ: kommunen som arbetsgivare har en policy som rör rökfri arbetstid

Segment: Rökfria miljöer utomhus Svartalternativ: Kommunen har tagit politiska beslut som reglerar rökfria miljöer utomhus utöver de miljöer som regleras i lag

Segment: Tobaksfri arbetstid Svartalternativ: kommunen som arbetsgivare har en policy som rör tobaksfri arbetstid

Segment: Spel om pengar Svartalternativ: kommunen som arbetsgivare har en policy för spel om pengar (kan också ingå i annan övergripande policy)

Segment: Bidrag idrottsföreningar kräver policy som inkluderar spel om pengar Svartalternativ: idrottsföreningar i kommunen måste ha en policy som inkluderar spel om pengar för att få föreningsbidrag (ANDTS-policy)

- Frågeformuleringen är hämtad från kommunenkäten, se motsvarande fråga i storstadskommunernas delenkät. Frågan är inte inkluderad i stadsdelarnas delenkät.

Beskrivning av beräkning:

Indikatorn rapporteras per kalenderår och redovisas på kommun-, läns- och riksnivå.

På kommunnivå redovisas en etta (1) om kommunen har angett svartalternativet som motsvarar segmentet. På riks- och länsnivå redovisas resultaten som antal kommuner som angett svartalternativet som motsvarar segmentet.

Svarsfrekvens:

Delenkät: 'Kommunernas ANDTS-förebyggande arbete'. Total svarsfrekvens: 2021 (93 %), 2022 (88%), 2023 (88%), 2024 (87%)

Delenkät: 'Storstadskommunernas ANDTS-förebyggande arbete'. Total svarsfrekvens: 2021 (100 %), 2022 (100%), 2023 (100%), 2024 (100%)

Enkätfrågorna som indikatorn bygger på är inte inkluderade i stadsdelarnas delenkät.

2016–2020 Data för åren 2016–2020 är hämtade från:

Delenkät: ‘Kommunernas ANDT-förebyggande arbete’. Total svarsfrekvens: 2016 (94 %), 2017 (93 %), 2018 (96 %), 2019 (93 %), 2020 (92 %) Enkäten besvaras av 288 kommuner, vilket är samtliga kommuner i landet exklusive storstadskommunerna Göteborg och Stockholm.

Delenkät: ‘Storstadskommunernas ANDT-förebyggande arbete’. Total svarsfrekvens: 2016 (100 %), 2017 (100 %), 2018 (100 %), 2019 (100 %), 2020 (100 %) Enkäten besvaras av storstadskommunerna Göteborg och Stockholm. Malmö svarade på denna enkät år 2016–2017 för att sedan år 2018 gå över till att besvara delenkäten om ‘Kommunernas ANDT-förebyggande arbete’.

Enkätfrågan som indikatorn bygger på är inte inkluderad i stadsdelarnas delenkät.

2011–2015 Data för åren 2011–2015 är hämtade från Länsrapportens delenkät: ‘Kommunernas ANDT-förebyggande arbete’. Total svarsfrekvens: 2011 (97 %), 2012 (95 %), 2013 (93 %), 2014 (95 %), 2015 (88 %)

Jämförbarhet över tid

Indikatorn är jämförbar över tid. Segmenten ‘Alkoholfri arbetstid’ och ‘Rökfria miljöer utomhus’ är nya från och med år 2016 samt segmenten ‘Spel om pengar’ och ‘Bidrag idrottsföreningar kräver policy som inkluderar spel om pengar’ är nya från och med år 2021.

Under verksamhetsåret 2023 förändrade Stockholms stad sina stadsdelsområden, då staden gick från fjorton till elva stadsdelsområden. Det innebär att uppgifter från och med 2023 redovisas för elva stadsdelsområden. Jämförbarheten mellan uppgifter före och efter 2022, för dessa elva stadsdelsområden, måste därför göras med försiktighet då verksamhet från tidigare stadsdelsområden år 2023 adderades till vissa av de nu befintliga.

Utvecklingsarbete

Folkhälsomyndigheten ser årligen över frågorna i undersökningens delenkäter och reviderar vid behov frågeunderlaget. Detta arbete sker i dialog med länsstyrelser och i samråd med SKR. Vid väsentliga förändringar i den nationella politiken på området, inklusive förändringar i lagstiftning, gör Folkhälsomyndigheten en översyn och genomför vid behov mer omfattande revideringar för att möjliggöra en god uppföljning. Men för övrigt görs bara mindre förändringar av frågeunderlaget för att data ska vara jämförbara över tid. För mer information se <https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/om-vara-datainsamlingar/lansrapportens-undersokning/>